

HUKUKÎ BİLGİLER MECMUASI

Sahip ve Başmuharriri :

Paris Hukuk Fakültesi Doktoru

AVUKAT

Milâslı GAD FRANKO

TAHRİR HEYETİ

Fuat Hulûsî B. Temyiz Mahkemesi İkinci
hukuk dairesi reisi

Sabri Şakir B. Ad. V. Hukuk İşleri
Müdürü

Mustafa Reşit B. İstanbul Hukuk Fa.
Müderrislerinden

Ahmet Refik B. Sabık Temyiz Mahkemesi
azasından

Ahmet Samim B. İstanbul Hukuk Fa.
Müderrislerinden

M. Şarî Kroza. İstanbul Hukuk Fa.
Müderrislerinden

M. Aşıl Mester. Paris Hukuk Fa.
Müderrislerinden

M. Şavgran. Paris Hukuk Fa. fahri
Müderrislerinden

M. A. Salem. Hukuku Düvel Mecmu-
ası tahrir heyetinden.

Bahir B. Kavanin ihzârı komisyonu
azasından.

Mehmet Talât B. Avukat

M. A. Bilyoti. Paris Hukuk Fakül-
tesi Doktoru.

Adres: Galata, Bahtiyar han Avukat Gad Franko Beyin yazıhanesi

Telefon: Beyoğlu 3609

Bir nüshanın bedeli 35 kuruştur

Bir senelik abonemanı Posta ücretile beraber

400 kuruştur

Türkiye harici için 500 kuruştur

İSTANBUL

EKSPRES MATBAASI

1931

Istirrat — Ahkâmı sabıkaya göre beslemek şartile ferağların şarta ademî riayetden dolayı fesh ve istirdadı iddiaları bundan takriben on beş sene evvel mehakimi adliyyede rüyet edilmekte iken bundan on iki sene evvel şurayî devlet kararnamesi mucibince tapu idarelerinde ve meclisi idarelerde nevama idareten ve itirazen tetkik edilmekte iken 1920 senesi nihayetlerine doğru bu salâhiyet tapu ve meclisi idarelerden alınarak yine kelevvel mehakimi adliyyeye tevdi edilmiştir.

Ahkâmı sabıkaya dair izahat bundan ibaret olmakla mühim ve mufassal mesaili kanuniye arzeden ahkâmı cedidemize nakli kelâm edelim.

Ahkâmı cedide

Ahkâmı cedidede balâda beyan olunduğu veçhile mevzubahs olan mesaili hukukiye iki şekilde tecelli etmiştir. Birincisi kaydü hayat ile irat ve ikincisi ölünceye değin bakma aktıdır. Ahkâm ve netayici hukukiyesi başka başka olan bu iki aktı ayrı ayrı tetkik ve tahlil etmek icap eder. Zira kaydü hayatla irat tesisindeki aktın rüknü aslîsi borçlunun alacaklıya irat vermesi ve diğerinde vefatına değin beslemesi ve bakması ve gözetmesi ki muayyen ve mukannen bir şey olmayıp borçlunun ahvali ictimaiye ve sıhhiyesile mütebeddil ve mütehavvildir.

Timistukli Zimbulidis

Tapu müdürlüğüne

Mirasın taksimine ve Tapuca yapılacak muameleye dair geçen nüshamızda neşredileceğini yazdığımız Tapu Müdüriyeti Umumiyesinin 25/9/930 tarih ve 488 numaralı tamimî suretini aşağıya dercediyoruz :

23 - 11 - 926 ve 169 numaralı tahriratı umumiyyeye zeyildir.

1 — Kanunu medeninî meriyetinden sonra vefat edenlerin mirasçıları birden ziyade ise taksime kadar bilcümle metrukâtına iştirâk halinde mülkiyet şeklinde tasarruf ederler; kanunu medenî madde 581 - bu mallar üzerinde iştirâk halindeki mülkiyet ahkâmı cari olur - madde 629 - 631.

Binaenaleyh kanunen vereseyle intikal etmiş olan ve henüz ne kazaen ne de rizaen taksim edilmiyerek iştirâk halinde tasarruf edilen gayri menkuller üzerinde vereseden hiç biri münferiden ne umumunda ne şayi cüzünde tasarruf

edemez, bu husustaki tasarrufları ancak umumunun ittifak ile verecekleri karar ile icra olunabilir.

Binaenaleyh vereseden biri malin umumunda veya şayi üzerinde ne bir satış ne de ipotek ve sair aynı bir hak ile takyit muamelesi yapabilir, fakat veresenin umumunun ittifakla verecekleri kararlar dairesinde bir veya müteaddit gayri menkulü toptan satarlar ve sair aynı bir hak ile takyit edebilirler.

2 — Alâkadarın tarafından taksime yanaşılmıyarak sadece intikal muamelesinin icrası talep olunur ise veraset senedi mucibince terekeye dahil gayri menkul kayıtlardan veresenin umumu ve müteveffaya derecei karabet ve nisbetleri gösterilmekle iktifa edilir ve miras şirketi olduğu şerholunur. Kanunu medeninin mirasta kabul ettiği taksim madde 583 tasfiye mahiyetinde fili taksim olduğundan artık hisse tayini suretile intikal muamelesi icrasına imkânı kanunî yoktur. Ancak kanunda hissedarlık suretile müşterek tasarruf madde 623 sistemi dahi kabul edilmiş olduğundan verese istedikleri takdirde terekedeki hisselerile bu şekilde bir hissedarlık şirketi tesis edebilirler : ve bu emval üzerinde kanunu medeninin 623 - 628 hükümleri cari olacağından şeriklerden her biri hisselerinde istedikleri gibi tasarruf icra edebilirler. İştirak halindeki miras şirketinin hissedarlık esasına ne suretle kalbedileceği aşağıda gelecektir.

3 — Terekenin tasfiye mahiyetinde asıl ve fi'li taksimi ya umurun rızalarıyla veya hâkimin hükmü ile olur. Hisselerin gerek rizaen gerek kazaen ne suretle ayrılacağı ve ne yolda tahsis edileceği kanunun 590 - 592 maddelerinde müserrahur.

4 — Emri veraset kanun dairesinde tahakkuk ettikten sonra gayri menkul terekenin sadece miras şirketi haline inkılâp ve intikalinin icrası için vereseden yalnız birinin Tapu dairelerine müracaatı kâfidir. Verese arasında yetim ve sağır ve buna mümasil kasirinin bulunması mani değildir. İntifa veya mülkiyet haklarını istemekte muhtar olan veresenin bu haklarını tayine icbar edilmesinde lüzum yoktur. Maahaza bu haklardan birini istihsalde muhayyer olan verese bu hakkını tayin etmiş olsa bile taksim vuku buldukça iştirak hali zail olmaz bu şekil muamelelerde veraset vergisinden maada yalnız intikal kaydiyesi alınacaktır.

5 — İştirak halindeki bu tasarrufun hissedarlık esasına tahviline gelince bu veresenin bilittifak terekedeki haklarıyla yeni bir şirket tesisi mahiyetinde

oldugundan esas teşekkülü mirasçılar için lüzum ifade eden taksim mukavelesi olmak lâzım gelir ; bu mukavele ise 611 inci maddenin itlâkı mucibince idarelerimizce muteber olmak için tahriri ve umumun imzasını havi olmalıdır. Bilittifak iştirak feshedilerek yerine hissedarlık esasında yeni bir şirket kurulmuş vaziyeti hasıl olmuş olacaktır. Binaenaleyh veraset senedile teayyün eden varislerin usulen getirecekleri ilmühaberde ve eğer evvelce istihsal edilmiş tapu senetlerinde Fotoğrafları ilsak edilmiş bulunuyorsa verecekleri beyannamede miras şirketine bilittifak tasfiye ederek bir hissedarlık esasını kabul eylediklerine dair imzalarile musaddak beyanatın mevcudiyeti ve bu beyanatın kendi taraflarından vuku bulduğuna dair zirinin salâhiyettar ihtiyar hey'etlerinden veya diğer bir makamı resmiden tasdik edilmesi idarelerimiz için bu mevzuda tam ve sahih bir mukavele itibar edilmesi için kâfidir. Artık bu suretle varislerin hüviyetleri sabit olduktan sonra taleplerini tevsik için başkaca ve münferiden Tapu dairelerine gelerek takrir vermelerine hacet yoktur.

6 — Hissedarlık şirketinin istinatgâhı olan taksim velevki rizaen yapılmış olsun bunda metrukâtı iki veya daha ziyade parçalara ayırmak ve yahut muayyen ve müstakil bir mahal tahsis ve tefrik edilmek ve yahut varislerden birinin menkul mal alarak gayri menkulden çıkmış olmak veya her hangi bir sebeple kanunî hisseler haricinde yekdigerinden mütefavit hisseler yerine hissedarlık esasına göre taksim olunmak gibi verasetin neticei hukukiyesi olan taksime ayrıca muamelei hukukiyeden mütevellit akitler icrai tesir etmiş ise mesele mirasın dairei tabiiye ve hukukiyesinden harice çıkmış olacağından takdirde diğer ukut misilli bilcümle veresenin ve yahut kanunî mümessillerinin Tapu dairelerine gelerek usulen hüviyetleri sabit olduktan sonra senedi resminin tanzim ve tescil talebinin infazı lâzımdır. Kezalik kazaî taksimlerle kanunun tayin ettiği diğer miras muamelâtı hâkimlerin mukarrerat ve tebligatına tevfikan yapılır.

7 — Gerek hissedarlık esasına göre hakkın taksiminde ve gerek rızâ ve kazaî şekillerde ifraz ve tahsis suretile malın taksiminde kaydiyelerin alınması lâzımdır.

8 — Henüz sicilli emlak tesis edilmemiş olan mahallerde iştirak vaziyeti hissedarlık esaslı malların taksim ve tasfiyesi muamelâtı aynı zamanda cereyan etmediği takdirde bunların ayrı ayrı zabıt defterlerine ithali ve sonradan vuku bulan muameleler dolayısıle de münakalelerin icrası ve defterlerin malik ve mutasarrıf hanelerinde isimleri yazıldıktan sonra ve parantez içinde (iştirak

halinde mülkiyet) (hissedarlık suretile mülkiyet) cümlelerinin gösterilmesi icap eder, aynı zamanda talep ve müracaat vuku bulmuş ve ana göre evrakı takip ve ibraz olunmuş ise muktazi kaydiyeleri istifa edilmek şartile bu muamelelerin bir zabıttı derc ve hikâye olunarak ifası da caizdir.

9 = Taksimlerde reşit vereseysi bizzat kendileri veya resmi vekillerile ve küçüklerle kasirinden olanları veli ve vasileri temsil eder gaip var ise hâkimin müdahalesi lâzımdır. Küçüklerle birlikte alâkadar olan veliler kanunen vasi hükümlerine tâbi olduklarından bu gibi velilere vasilerin temsil edeceklerin taksim muameleleri için sulh hâkiminin izin ve icazeti icap eder, mirasçılar arasında cenin varsa taksimin onun doğmasına tehiri zarurî olduğundan o zamana kadar hissedarlık esasına göre şirket teşkiline de imkân olmayacağından iştirakin devamı zaruridir. - 584 madde -.

10 — Kanunu medeninin meriyetinden sonra vefat edenler için mahakimden verilmiş olan veraset senetlerinde hissedarlık esasına göre temellük hakkında başkaca bir hüküm yoksa bu senetler yalnız veraseti beyana matuf olacağı cihetle bunlarda sehimlerin gösterilmiş olması hissedarlık addolunamaz. Binaenaley vereseden her biri kendi hissesi üzerinde hiç bir tasarruf muamelesi icra edemez.

11 — İştirâk halindeki intikalâtta kanunu medeninin 612 inci maddesi mucibince varislerden her hangisi müteveffanın metrukâtından umum hissesini diğer vereseysi veya eşhası saireye devredebilirse de bu devir keyfiyeti mahkeme marifetile icra ve dairelerimize tebliğ edilmek lâzımdır.

12 — Hissedarlık suretindeki müştereklikte ise her hissedar kendi hissesi hakkında tasarruf muamelâtında bulunabilir. Ve bu muamelâta müteallik akitler doğrudan doğruya Tapu dairelerinde cereyan eder. Bu hisseler satılacağı gibi alacaklılar tarafından haczolunabilir. Satıldığı takdirde satın alan şahsı salise karşı hissedarların kanunî şufa hakları vardır. Hissedarlık malları üzerinde aynı bir hak tesisi ancak bu aynı hakkın kabili taksim ve tefrik olmasile meşruttur. Meselâ kabili taksim olduğu için rehin, intifa hakkı, gayri menkul mükellefiyeti şufa vefa hakları tesis edilebilir. Fakat kabili taksim olmadığı için irtifak hakkı tesisine hiç imkân yoktur.

Şurasını da nazarı dikkatten dur tutmamalıdır ki bir gayri menkule vasiyet suretile tevarüs eden müteaddit musalehlerin hukukî vaziyetleri doğrudan doğruya hissedarlık esası üzerinde olduğundan bunların iştirâk suretile tasarrufla alâkalı yoktur.

Binaenaley vasiyetin infazı hakkında hâkimden gelecek karar ve tebligatın jera ve infazile hissedarlık suretindeki tasarruf vaziyeti tesbit ve tescil edilmiş olur. Bu tahriratı umumiyeden irsal kılınan nüshasını mülhakat memurlarına da tebliği ve ahkâmının dikkat ve itina ile tatbiki tavsiye olunur.

25 -3-930

U. M.

MEHAKİM İÇTİHATLARI

JURISPRUDENCE

Mahkemei Temyiz ticaret dairesinden:

Esas: 1344

Karar: 1576

HÜLÂSA : Bir zata malzeme verilmesi ve namlarına hesap açılması bir tacire emredildiği ve o zatı memur ve mümessil olarak tanıttıkları takdirde keyfiyetin şuhudu şahsiye ile isbatına manî kanunî yoktur.

Hükmü veren mahkeme; Samsun Asliye mahkemesi Hukuk dairesi.

Tarihi; 17 teşrinievvel 929

Temyiz edilen hükmün numarası; 725

Davacı: Sadık zade biraderler ticarethanesine izafeten avukat Kâmil bey aleyhine dava olunan: Nafia müteahhitlerinden Nuri bey.

Temyiz edilen fıkrai hükmiyenin hülâsası; Müvekkili şirketin Müddeialeyh Nuri ve şeriki Sami beyler zimmetinde teşkil ettikleri şirketi hesabına, mümessilleri Kâzım beye verilen mal bedelinden matlubu olan mebaligden hissesine isabet eden 2215 lira 99 kuruşun mumaileyhimadan Nuri bey tediyyeden imtina eylemekte olduğundan bahsile meblâğı mezkûrun tahsili talebile, müddei şirket vekili tarafından ikame olunan davanın cari muhakemesi neticesinde müddeabihten 3132 lira 27 kuruşun maa faiz müddeialeyhten tahsiline karar verildiğini mutazammındır.

Temyiz ve izahatı şifahiye talep eden; Nuri bey.